

جاستىق جىرى

بەكتۇر ساربۇعان ۇلى

التىن بەسىك

ۇلتىتار باسپاسى

جاستىق جىرى

بەكتۇر ساربۇعان ۇلى

التىن بەسىك

ۇلتىتار باسپاسى

جاۋاپتى رەداكتورى: زاكيلا قاۋان قىزى
جاۋاپتى كوررەكتورى: ʼالېما مالىك قىزى
كومپيۇتەردە تىزگەن: راۋزات سامىرحان ۇلى

التن بەسك

بەكتۇر سارىۇعان ۇلى

ۇلتتار باسپاسى باستردى، تاراتادى

شىنخۇا كىتاپ دۇكەندەرىندە ساتىلادى

دېشىن باسپا زاۋودىندا باسلىدى

2008 - جىلى ماۋسىم، ʼبىرىنشى باسپاسى

2008 - جىلى ماۋسىم، بىيجىڭ، 1 - باسلىۋى

باغاسى: 12.00 يۋان

责任编辑：扎克依拉

责任校对：艾丽玛

图书在版编目(CIP)数据

金色摇篮：哈萨克文/别克土尔著. —北京：民族出版社，2008.6

(青春之歌丛书)

ISBN 978-7-105-09269-7

I. 金… II. 别… III. 诗歌—作品集—中国—当代—哈萨克语(中国少数民族语言) IV. I 227

中国版本图书馆CIP数据核字(2008)第061218号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街14号 邮编：100013)

<http://www.mzcbs.com>

民族出版社微机照排. 北京市迪鑫印刷厂印刷

各地新华书店经销

2008年6月第1版 2008年6月北京第1次印刷

开本：850×1168毫米 1/32 印张：8.25

印数：0001—2000册 定价：12.00元

ISBN 978-7-105-09269-7/I·1919 (哈256)

该书如有印装质量问题，请与本社发行部联系退换
哈文室电话：010-64228006 发行部电话：0991-2854817
010-64211734

باسپادان

باسپامىزدىڭ قازاق رەداكسىيەسى جىر دوداسىندا سىنالىپ جۇرگەن جاستاردىڭ ءبىر لەگىنىڭ شىعارمالارىن جەكە-جەكە كىتاپ ەتىپ «جاستىق جىرى» دەگەن جالپى اتپەن باسپادان شىعارىپ وتىر. بۇل دا بولسا باسپامىزدىڭ جازارمان قاۋىمنىڭ حال-قادرىن، كۆكەيتەستى ارمانىن ەسكەرگەندىگى، تاقىرىپ اياسىنىڭ كەڭىدىگىن بىلىدىرسە كەرەك.

جۇڭگو قازاق پوهىياسى وتكەن عاسىردىڭ ەلۋىشى جانە سەكسەننشى جىلدارىندا ەكى دۇركىن ءدۇر ەتىپ كۆكتەپ، پوهىيا شالەننىن جايىقتىپ، ءوزىنىڭ ولەڭ سۈيەر وقىرماندارىن نىزگى نىزدەننىس، تىڭ سەرىپلىس، ەستەيكالىق ەركىندىگىمەن باۋراغان ەدى.

بۇرىندارى جاس اتانىپ، بۇگىندەرى جەر ورتاعا قاراي قادام قويغان ءبىر شوغر اۋتورلار انە سول سەكسەننشى جىلداردىڭ باسى مەن ورتاسىنان باستاپ قالام ۇستاعاندار. ولار وزىندىك دارا داۋىس، دارقان ويمەن، كۈنە سوقپاقتى شىيرلاماي جاڭاشا ايتا بىلۋىمەن، قۇبىلىستى قالىپىن قۇراتپاي كوشىرۋ سۈردەگىنە ءوز تاراپىنان تۈرەن سالۋىمەن ەرەكشەلەنىپ. 21-عاسىرداعى قازاق پوهىياسىنىڭ بەتكە ۇستار تۇلعالارىنا اينالدى.

اتىن اتاپ، ءنۈسىن تۈستەمەسەك تە، ولاردىڭ ەسىمى جۇرت جۈرەگىندە جاتتالا باستادى. اسىرەسە، ولەڭ سۈيەر، ونەر سۈيەر قاۋىم مەن پوهىيانىڭ شىنايى جاناشىرلارى وسىناۋ نارىقتىق ءداۋىردىڭ دارگەيمىنە قاراماستان جاڭغاعى اڭقىلداق اقىندارىنا نىزەت ءبىلىدىرىپ، ولاردىڭ تۈنىدىلارىن نىزدەپ وقىتىن بولدى.

دەمەك، جاقسى جازىلعان ولەڭ، قۇاتتى پوهىيا قاشان دا

ادامداردىڭ رۇحانىيلىقىنى سۆزلەپ، شىۋا ئىشلىرى، مېرگە
بىلگەن كۆزىنى قاراغا، سۆزلىققا ئوتتۇرا دانەك بولغانى.

ۈركەن يەت كۈشۈ ۋەدە الەا تارتقان سايىن ونىڭ جاساۋ- جابدۇعى دا
نۇرلەنىپ، تۇلەپ، *داۋىر تىنىسىمەن سايكەسۋگە يەت الاتىندىعى
شىندىق. ولەڭ ۈركەنى دە قۇنارلى توپىراقتان كۈكتەپ، ۋدان ارى
بۇتاقىپ، چاپراق جايىپ، سالقىن ساياسىن سانالى قاۋىمعا
باعىشتاۋدى، سونىڭ ناتىجەسىندە انا *تىلدىڭ كۈركەم كۈكجىيەگىن
بايتىپ، ۇراقتاردى ۇلاعاتقا، مۇراتقا، مۇراعاتقا جۇمىلدىرۋدى ماقسات
ەتەدى. ول استە ەرىككەننىڭ - ەرمەگى، شۈلدەگەننىڭ شۈلمەگى
بولماۋى *تەيس.

جاستار پوھزياسىنىڭ جارقىن بولاشاعى الدا. ”تۋادى، تۋادى“ الى ناعز اقىن، دەپ مۇقاعالى ايتقانداي، العى بولاشاققا قول ارتىپ، بۈگىنىمىزدى باعالاپ، كەشەگىدەن عىبىرات الساق، وزەكجاردى ولەڭ جولدارىنىڭ ولمەس عۇمىرىنا قاراي بەت تۈزەۋى ءسوزسىز.

«وز که زه گنده قولدار گنرعا تیگهن وسناؤ «جاستیق جبری»
اتتی تیزه کتی کتاپتار ایتقان ءسوزمزدیك ایعای بولارنا سه نه میز.

مازمۇنى

ورامال تون بولمايدى ، جول بولادى

- 3 رىستى جەر ، تۇعان ەل
- 7 التىن مەكەن—اقسايم
- 8 اقسايدىڭ اۋىل اتتارى
- 10 جىلجى بەر قارانارم
- 11 قايزعا ەل كوشەدى
- 12 قوس قالتىن
- 13 التىنتاۋ
- 13 جاڭا قالا
- 14 اۋىل تاغى
- 16 تاسبۇلاق
- 18 اتانىڭ اق باتاسى
- 20 جانۇيانىڭ يەسى
- 21 تىڭ باستاما
- 22 قادىرلى مۇعالىم
- 23 اتقا قۇمار حالىقپىز
- 25 ناۋرىز كەلدى
- 26 بىيجىڭدەگى ازاماتتارعا
- 27 اعاينىعا ارناۋ

ومردەن ورنەك

- 31ادامدار ، ومېرىڭنەن نە بىلەسەڭ؟
32ئومىر تۇرالى
33جاستىق شاق
33ارمان
34اتانىڭ تىلەگى
34بالالارما ايتارىم
36ارمانغا جەتەم دەسەڭ
36كارىلىك-اي
37جاقسى ادام بول
38ۇلغا
39تاغداپ تاپقان قالغۇدىق
40قارا شاڭىراعى اتانىڭ
41قارا ورمانداي قازاعىم
42قارا جولىڭ سوقپاعى
43قارا قازان ، سار بالا
44قارا تاۋ ، سەن بېكىسەڭ
44قارا قوسى مالشىنىڭ
45قارا ئېي شىعار حالىقتان
46اق اتاۋى ارداقتى

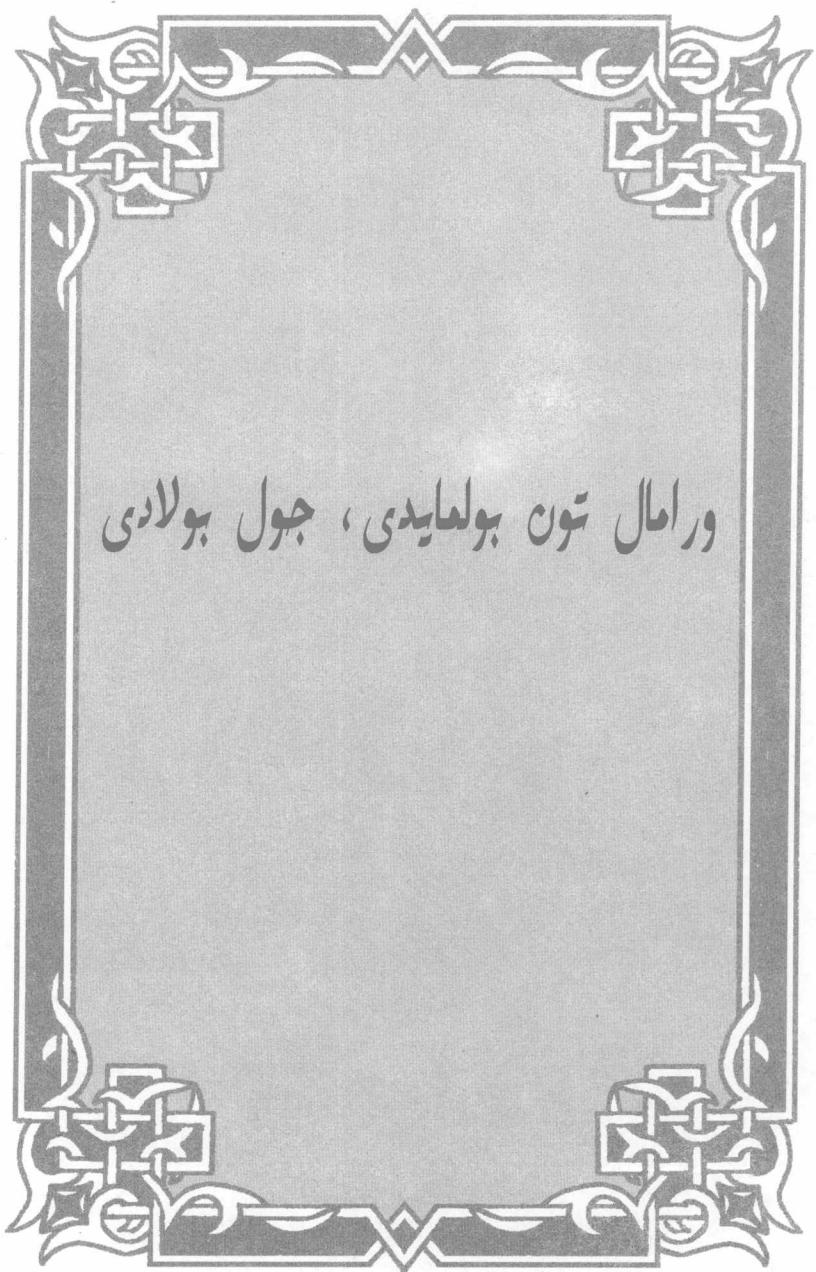
جاقسى قالجىڭ — بىر اتتىق

- قۇرداستارغا 51
- قوشقار نىزدەۋ 56
- ايباستاۋداعى ازىلدەر 63
- ءۇش بالامىز 70
- نۇعاتاي شالدىڭ جاۋابى 71
- بىر كۈنگى ساياحات 72
- سالەم 75
- ايتا سالعان التى اۋىز 77
- ساياسي كەڭەس جىنى 78
- توراعا بولدىق 80
- وقى بەر ، وقىرمانىم 80
- ادەتتىم وسى 82
- تىنىم تابار 83
- بۇدان نەنى اڭعاراسىڭ 84
- كىم ولشەيدى جاقسى مەنەن جاماندى 85
- وسىلاردان جاۋ ارتىق 86
- باستىقتار بۇگىن اقاتالدى 87
- بۇل وتىرىس ورىنىسىز 88
- اداسىپ ارتتا قالارسىڭ 89
- كارىلەر قالدى اڭراپ 89

- 90 بىر باستىققا
 91 موڭغۇل ەلى
 92 شەكارا جىنى
 93 كۇيەۋ بولدىم سارباستا
 94 وزىمە
 95 بىرەۋلەر
 97 خالىق جونگە سالماس
 98 قىزمەت تەكسەرگەن باستىق
 99 ساتىپ العان مانساپ
 100 بىزدىڭ مەكەن
 107 قولمىتىغا بارغاندا

تارىخ — داستان

- 115 ەلگە قايتقان ەكى شال
 164 قاسىم اعايدىڭ اڭگىمەسى
 199 اعاينان بولغان اجال
 211 كوردەن شىققان اراشاشى
 220 اقساي اڭشىلارى
 233 جاكەڭ مەرگەن
 238 يۈانچاۋ بىردىخان
 248 ارداقتى اكە ، اياۋلى بالا

ورامال تون بولمايدى، جول بولادى

ەلىمە تارتۇ

برىستى جەر ، تۇعان ەل

ارمىسك ، اقسايداعى تۇعان ەلىم ،
 قاز قونىپ ، ۇيرەك ۇشقان ايناكولىم .
 ارمانداي ارداقتاينىن ءبىر ءوزىڭدى ،
 ەر جەتىپ ، ءومىر جولدىن قۇعان جەرىم .

تۇرالمان ، تۇعان ەلىم ، ساعان كەلىمى ،
 زارىعىم باسلىمايدى سەنى كورمەي .
 اقسايىم ، بىرس قونعان قۇتتى مەكەن ،
 باس ءيىپ ءبىر وزىڭە سالەم بەرگەي .

اقسايدا تۇعان ەلىم جاتىر شالقىپ ،
 كوگىڭدە سامعاپ ۇشار اققۇ قالقىپ .
 تۇعان ەل قۇشاعىڭدا ءبىر اۋنايىن ،
 تۇرمىن عوي جاس بالاداي بۇگىن بالقىپ .

اقسايم ، قۇشتار بولىدىم كەلبەتىڭە ،
 ويىنايدى قاز بەن اققۇ كول بەتىڭدە .
 سامالىمەن كوك شالغىنى برعالادى ،

قارسى الپ تۇرعانداي بوپ تەربەتلە .

اۋىلىم جايلاپ وتىر ساز جاعاسىن ،
 الستان كوز جىبەرسەڭ سامالاداى .
 قازاقتىڭ التى قانات اق ورداسى ،
 بەينە ءبىر كولگە قونعان شاعالاداى .

اقسايعا بارىپ قايتساڭ ەلىن قىماي ،
 جاتادى قوراسىنا قويى سىماي .
 كەڭ پەيىل ، مول داستارقان ، جومارت ەلىم ،
 جىبەرمەس مالىن سويىپ ، شاينى قۇيماي .

ءتورت تۇلىك مىڭعىرىلىپ سازدا جاتقان ،
 شالەننىڭ كوك بالاۋسا ءدامىن تاتقان .
 قویشلارى قوي جايمايدى يەن ايداپ ،
 كۈنى بويى سايران سالىپ تۇسىپەي اتتان .

ءار ۇيدە قازاندا قۇرت تۇرار قايناپ ،
 جۇيرىگىن بەلدەۋىنە قويغان بايلاپ .
 كارىلەر دامدەپ شەر كۈرەڭ شاينى ،
 الدىندا سارماي ، قۇرت ، ءدامدى قايماق .

تۇعان ەل قىز-جىگىتنىڭ سىلقىم-سەرى ،
 كەلگەندەي ساحاراعا كوشىپ پەرى .
 بايگە مەن ”قىز قۋاردى“ ماعان سال دەپ ،
 اقسايدىڭ قۇلىرادى جاسىل بەلى .

ات ءمنىپ كەمپىر-شال دا جارسادى ،
 اساۋ ۇستاپ جاس جىگىتتەر السادى .
 اياقتاپ جىل كۇيىڭى ، قولى بوساپ ،
 توي جاساپ اۋىل ارا بارسادى .

اڭساعان جاز بولسا دەپ ويلاپ كوپتەن ،
 شەشىنىپ جاس بالالار سۇدان وتكەن .
 ەسەدى ەركە سامال قوش ءيىستى ،
 ايمالاپ ءون بويىڭدى ، ءسۇيىپ بەتتەن .

بالالار قۇلىن مەنەن تايعا ءمنىپ ،
 ۇيرەتەر جاستايىنان سىرىن ءبىلىپ .
 توپ ەتىپ تايىدان بالا جىعىلعاندا ،
 كارىلەر ءماز بولادى وعان كۇلىپ .

جاساڭعا قوي قىرقادى ، كىىز باسىپ ،
 قوي سويىپ ، باتا جاساپ ، ەتىن اسىپ .
 جىلادى قىز-بوزبالا ، جاس كەلىنشەك ،
 تابىلماس ءبىر جاقسى وراي قالجىڭداسىپ .

تۇعان ەل ، جىر-دۇمانىڭ ەستەن كەتپەس ،
 بايقايمىن ۇجىماق تا بۇدان وتپەس .
 تۇراعىم اسپانداى اي بولسا دا ،
 تۇعان جەر ، توپىراعىڭا ءسىرا جەتپەس .

شالقى بەر ، كوركەيە بەر دۇماندى اۋىل ،

بىر تۇعان كارى-جاس ، اعا-باۋىر .
وزا شاپ جاڭا عاسىر بايگەسىندە ،
زاماننىڭ جۇكتەپ بەرگەن مىندەتى اۋىر .

بايلىققا بۈگىن ەلدىڭ قولى جەتكەن ،
مەرەي توي ، ۇلى دۇمان بۇل بىر وتكەن .
تۋالىپ ، تۇلپار مىنگەن شاپاندوزدار ،
بوكتەرىن التىنناۋدىڭ دۇبىرلەتكەن .

بىر كەزدە سار دومالاق ۇلىڭ ەدىم ،
ۇياڭنان تالىم الپ مەن تۇلەدىم .
قۇت مەكەن ، ئىرىستى جەر تۇعان ەلىم ،
بارىمدى ساعان ارناۋاشىن تىلەگىم .

ارناغان ساعان سالەم تۇعان حالقىم ،
باسقادر بولەك ماغان سەنىڭ ئارقىڭ .
وتكىزگەن مەرەي تويىڭ قۇتتى بولپ ،
جالعاستىر قازاعىمنىڭ اتا سالتىن !

التن مەكەن — اقسايىم

(اۋدانىمىزدىڭ 45 جىلدىق تويىنا ارناۋ)

جىرلايدى اقساي بۇگىن مەرەكەسىن ،
 جارسقان ءار ۇلتىنىڭ بەرەكەسىن .
 كۈتەرگەن شاڭىراعىن شاتتىق كۈيمەن ،
 كەڭ جايىپ اق وتاۋدىڭ كەرەگەسىن .

سۇراساڭ اقساي ەلىن ەگەر مەنەن ،
 قىلى-قىلى تاعدىردا نە كۆرمەگەن .
 كۈن بار ما كۇڭىرەنە كۆي كەشپەگەن ،
 ءتۈن بار ما اي تۇتلىپ تۈنەرەكەن .

قازا ءتۈن ، قارالى اۋەن ، تاڭ اتپاعان ،
 جىرتقىشتار قالدى ما ءبىز تالاتپاعان .
 جەندەتتەر جەتى ءجۈزدى قىلىشىمەن ،
 قاسقىرداي بوسقىن جۇرتتى تاماقتاعان .

ۈرىككەن اڭداي شۇلاپ دالا كەزگەن ،
 كەتتىڭ-اۋ ، جىلاي-جىلاي تۇراعىڭنان .
 بوزداغان بوز نىگەننىڭ داۋىسى ما ،
 كەتپەيدى مۇڭلى سارىن قۇلاعىمان .

ال ، بۇگىن قۋانىشتىڭ شىرقاپ ءانىن ،